

EDINOST

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 5 jutraj, ob ponedeljkih ob 8 dopoldne.
Uredništvo: Ulica Sv. Františka Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Neprankirana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.
Izdajatelj in odgovorni urednik: Štefan Godina. Lastnik konsorcij lista „Edinosti“. — Tisk tiskarne „Edinosti“, vpisane zadruge z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Sv. Františka Asiškega št. 20.
Telefon uredništva in uprave št. 11-57.
Naročnina znaša: Za celo leto K 24.—
za pol leta 12.—
za tri mesece 6.—
za nedeljsko izdajo za celo leto 25.—
za pol leta 12.—

Posamezne številke „Edinosti“ se prodajajo po 6 vinarjev zastarele številke po 10 vinarjev.
Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone.
Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vin.
Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov mm po 20 vin.
Oglasi v tekstu lista do pet vrst K 5.—
vsaka nadaljnja vrsta 2.—
Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev.
Oglase sprejema inšerati oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno in upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu.
Uprava in inšerati oddelček se nahajata v ulici Sv. Františka Asiškega št. 20. — Poštahranilnični račun št. 841.652.

Velike bitke med Avstrijci in Rusi. - Prodiranje nemške armade v Francijo se nadaljuje.

DUNAJ, 28. (Kor.) Z vojnega tiskovnega stana se poroča uradno:

Dne 26. avgusta so se razvili boji med našimi in ruskimi četami, ki se vrše v trenutku v ozemlju med Vislo in Dnestrom. Posebno levo krilo je pričelo z ofenzivo in prodira zmagovito.

DUNAJ, 28. (Kor.) Iz vojnega tiskovnega stana se uradno poroča ob 2 popoldne: Na ruskem bojišču so že več dni v teku odločilne bitke. Dočim slede naše čete, ki so zmagale v bitki pri Krasniku, Rusom proti Lublinu in je neka sosednja skupina, ki prodira istočasno med Bugom in Wieprzom zmagovito v sovražno ozemlje, osvojila ozemlje okoli Zamosza, so sbrle druge armade čete prostor severno, vzhodno in jugovzhodno od Lvo-va do preko Dnestra proti močnim v vzhodno Galicijo vpadlim sovražnim četam.

Glasovi o zmagi pri Krasniku.

BERLIN, 28. (Kor.) »Germania« vno- vič razpravlja o zmagi pri Krasniku in o- pozarja na zmagoslavje veselje donavske monarhije, ki tudi v Nemčiji krepko od- meva, kar je tudi čisto naravno, ker ste obe državi spojeni nerazdružljivo s sku- pinni zvezi.

List nadaljuje: Za večno nerazdružli- vi, to mora biti vodilna nit politike Nem- čije in Avstrije. Ta večna koalicija ni u- pravičena samo na znotraj, ampak isto- tako tudi na zunan. Zvesto ste združeni obe srednjeevropski velesili, kratkoma- nepremagljivi, pa naj dvigne proti njima orožje tudi ves svet.

Junaška smrt ritmistrskega grofa Traut- mannsdorfa.

DUNAJ, 28. (Kor.) Kakor poroča neka tukajšnja korespondenca, je dobil včeraj nadomestni kader dragonskega regimen- ta št. 15 brzojavno poročilo, da je pa- del v bitki pri Krasniku tudi ritmistrs- tega polka, grof Adolf Trautmannsdorf. Sovražna krogla ga je zadela smrtno- nosno.

Ranjenci s severnega bojišča.

DUNAJ, 28. (Kor.) Danes ob 10 dopold- ne je prispel na severni kolodvor trans- port ranjencev s severnega bojišča in si- cer žrtve bitke pri Krasniku, skupno 30 mož, med njimi 4 težko ranjeni in nekaj bolnih. Prepeljali so jih v razne bolnišni- ce. Nadvojvodinja Blanka se je jako lju- bezljivo zanimala za vse ranjence, pred- vsem pa za stotnika tretje stotnije 71. peš- polka, Franca Mücklerja, ki ga je krogla nevarno zadela v glavo. Bil je zadet, ko je hitel na čelu svoje stotnije v bitko. Ko se je zgrudil, ga je odnesel njegov zvesti sluga Josip Prelonsy iz bojne linije, in ga nato za silo obvezal. Nadvojvodinja je od- redila, da so oficirja prepeljali v njenem avtomobilu v njeno stanovanje.

Z nemško-belgijsko-franco- skega bojišča.

BERLIN, 28. (Kor.) »Wolffov urad« po- roča: Veliki generalni štab javlja: Veli- ki generalni štab. Angleška armada, ki so se ji pridružile tri francoske teritori- jalne divizije, je bila severno od Saint Quentin popolnoma poražena in se umi- ka na vsej črti preko Saint Quentin. Več tisoč vjetnikov, sedem poljskih baterij in ena težka baterija je v naših rokah.

Južno od Mezieresa so naše čete po- neprestanih bojov na dolgi fronti prekora- čile reko Mozo.

Naše levo krilo je po devetdnevni- jih v gorah, vrglo francoske gorske čete do vzhodno od Epinala in prodira zma- govito naprej.

Bruseljski župan je naznanil nemškimi poveljniki, da je francoska vlada obve- stila belgijsko, da je nikakor ne more pod- pirati z ofenzivo, ker je bila sama prisil- jena na vsej črti k defenzivi.

(Saint Quentin je severovzhodno od Pariza. Mezieres ob belgijsko-francoski meji v bližini Sedana, Epinal je francoski trdnjava ob reki Mozeli, pod Voškem gorovjem. Op. ured.)

BERLIN, 28. (Kor.) Veliki generalni štab javlja: Marainviller, vzhodno od Lu- neville, najmočnejša francoska utrdba, je v nemški posesti.

BERLIN, 27. (Wolffov biro). Veliki vojni štab javlja:

Nemška zapadna država je deveti dan po dovršeni razvrstitvi ob nadaljevanju zmagovalnih bojov udrla na francosko o- zemlje. Od Cambraja pa do južnih Voge- zov je bil sovražnik povsod premagan in se umika. Veličino njegovih izgub na pad-

lih, ujetih in trofejih se ne more že pri- bližno oceniti radi velikanske razsežnosti bojišč na deloma neprodornem gozdnem in gorskem ozemlju.

Armada generalnega polkovnika pl. Klucka je zavrnila angleško armado pri Maubeuge in jo danes južnozapadno od Maubeuge zopet napala, obkolivši jo.

Vojski generalnega polkovnika barona Hausena, in generalnega polkovnika Bü- lowa sta premagali kakih osem armad- nih zborov francoskih in belgijskih čet med Sambre, Namur in Maaso v več- dnevnih bojih ter jih preganjata sedaj vzhodno mimo Maubeuge. Namur je padel po dvadnevnam obstreljevanju. Začelo se je napadanje Maubeuge.

Armada vojvode Albrehta Virtember-škega zasleduje premaganega sovražnika preko Semoisa in je prekoračila Maaso. Armada nemškega prestolonaslednika je zavzela utrjeno pozicijo sovražnika dalje od Longwy, je odbila močan napad iz Ver- duna in napreduje preko Maase.

Longwy je padel.

Armada prestolonaslednika Bavarskega je bila pri proganjanju v Lotringiji napa- dena po novih sovražnih silah iz pozicije Nancy in iz južne smeri, a je odbila napad.

Armada generalnega polkovnika pl. He- ringen nadaljuje s proganjanjem v Vogezi- h proti jugu.

Alzacija je očistena od sovražnika. Iz Antwerpena so včeraj in predvčeraj-šnjim štiri belgijske divizije vprizorile na- pad proti močnim zvezam v smeri proti Bruslju. Za obkoljenje Antwerpena do- ločene čete so premagale belgijske čete, jih mnogo vjele in si osvojile topov.

Belgijsko prebivalstvo se skoraj povsod udeležuje bojev. Zato so izdane naj- strožje odredbe za udušenje franktirer- stva in band.

Zavarovanje etapnih črt se je moralo doslej prepuščati armadam. Ker pa so v to svrhu odstavljene čete potrebne v fronti za napredovanje, je zaukazalo nje- govo veličanstvo mobilizacijo črne vojske. Črna vojska se pritegne za varovanje e- tapnih črt in za zasledenje Belgije. Ta de- žela, ki pride pod nemško upravo, se ima izkoristiti za vojne potrebščine vseh vrst, da se razbremeni domovina.

Generalni kvartirnojmster pl. Stein.

PARIZ, 27. (Kor.) Komunikacije franco- skega vojnega ministrstva z dne 27. t. m. ob 11 ponoči pravi:

V Vogeškem pogorju so se Francozi pri Saint Dié umaknili. Nemci so Saint Dié, odprto mesto, bombardirali in o- pali.

V Vogeškem ozemlju pri Nancyju, je francoska ofenziva pred petimi dnevi prenehala. Nemške izgube so velike. Ju- govzhodno od Nancyja je obležalo na fronti 3 kilometrov 2500 mrtvih Nemcev, v okolici Vitrimonta pa na fronti 4 kilo- metrov 4500 mrtvih Nemcev.

Longwy, zelo stara trdnjava, koje gar- nizija je obstojala iz enega samega bata- ljona in je bil že od 3. avgusta naprej bombardiran, je danes po 24 dnevnem tr- dovratnem odporu kapituliral. Polovica posadke je ubitih, oziroma ranjenih. Gu- verner Longwyja, podpolkovnik d'Arche, je bil za svoj hrabri odpor imenovan za oficirja častne legije.

Ob Mozi so Francozi več nemških na- padov odbili z najhujšo silo in osvojili eno zastavo. Belgijske čete mobilne obrambe Namurja in te podpirajoči francoski pol- ki, so se umaknili na francoske črte.

Na severu se je morala proti veliki pre- moči se boreča angleška armada, po silaj- nem odporu nekoliko umakniti. Desno od Angležev so francoske armade obdržale svoje pozicije.

Antwerpska armada je s svojo ofen- zivo pritegnila in priklenila nase več nem- škimi divizij.

BERLIN, 28. (Kor.) Listi razpravljajo z velikim zadovoljstvom o današnjem uradnem poročilu o nemških uspehih na belgijski meji in v Franciji.

»Berliner Zeitung am Mittag« poudar- ja, da je izvršilo te operacije sedem nem- skih armadnih zborov in da devetdnevni boji, ki so bili na vsej črti zmagoslavni za nemško armado, po svoji veličini daleč prekašajo bitko narodov pri Lipskem in sploh vse bitke, kar jih pozna svetovna zgodovina. Operacije pet armad na bel- gijski meji tvorijo veliko skupno operaci- jo, ki je dovela do obkoljenja severne francoske armade.

Listi cenijo uspehe, o katerih poročajo današnja poročila, tako visoko, da meni- jo, da je s tem zmagala na zapadnem bojišču že dobljena.

BERLIN, 28. (Kor.) V nekem članku »Berliner Lokalanzeigerja« se nahajajo sledeče pripombe k jutraj objavljenim zmagoslavnim poročilom:

Na levem krilu zavezniških armad so stali Angleži pri Maubeuge. Vzhodno od

te trdnjave je bila neka angleška kavale- rijska brigada že premagana. Omenitev Cambraja kot severni del naše ofenzivne fronte dokazuje, da Angležem ni bilo mo- goče, umakniti se proti severu. Podatki o številni manjkajo; toda ker je imela ar- mada generalnega polkovnika Klucka na- logo, da napade Angleže pri Maubeuge, zato slutimo, da so Angleži izkrcali mno- go več čet, kakor so poročali časopisi.

Angleži so bili premagani in potem vno- vič jugozapadno od Maubeuge napadeni. Tudi armadi generalnega polkovnika Bü- lowa in barona Hausna ste vrgli belgijsko- francosko armado, približno 8 armadnih zborov, iz trikota Sambre-Namur-Moza vzhodno proti Maubeuge, ne da bi se ozi- rali na to trdnjavo. Šele po srečno izvrše- nem vpadu se je pričel napad na Mau- beuge.

Razumljivo, da je antwerpska divi- zija pričela z ofenzivo proti obkoljevalnim četam, a bila je vržena nazaj z velikimi izgubami. Nerazumljivo pa je, da belgijsko prebivalstvo še vedno napada nemško vo- jaštvo. Če je bilo radi tega staroslavno mesto Löwen uničeno, ni tega kriva nem- ska armada, kakor zatrjujejo inozemski sovražniki, ampak je krivo pol civilizirano prebivalstvo.

Podčilev reda Marije Terezije cesarju Viljemu.

DUNAJ, 28. (Kor.) Cesar Viljem je poslal našemu cesarju sledečo brzojavko:

Ganjen in vesel se ti zahvaljujem za priručno brzojavko, ki oznanja tvoje in tvoje armade čustva za mojo armado. Tu- di za to odlikovanje z najvišjim redom, iskrena hvala! Naše navdušenje pobratim- stvo, ki se je izkazalo tudi na Daljnem Vztoku, je nekaj levega v teh resnih ča- sih. Med tem so tudi že tvoje čete v bit- ki pri Krasniku dokazale staro hrabrost. Sprejmi kot znamenje mojega visokega spoštovanja in cenitve teh dejanj red »Pour le mérite«. Generalu Hötzendorfu podeljujem železni križec II. in I. razre- da. Bog nam je dosedaj pomagal! Naj bla- goslovi tudi vnaprej našo skupno in pra- vično stvar! — Viljem.

Naš cesar je nato odgovoril: Veselim se, da si sprejel red Marije Terezije v istem smislu, s katerim sem ti posvetil to znamenje največjih vojaških zaslug. Gi- njen sem vsled priznanja, ki si ga izre- kel moji armadi, da si me osrečil z re- dom »Pour le mérite« in odlikoval gene- rala Konrada Hötzendorfa z redom želez- nega križca. Sprejmi najiskrenejšo zahva- lo. Bog pomagaj tudi še vnaprej. — Franc Jožef.

BUDIMPEŠTA, 28. (Kor.) Listi kome- ntirajo podelitev velikega križca reda Ma- rije Terezije cesarju Viljemu in povdar- jajo politični pomen tega dejanja.

»Pester Lloyd« piše: Čudeži nemških sil, ki jih doživlja sedanji svet, so vzklili na tleh, ki jih je oral cesar Viljem. Zato je postal kot najhrajši izmed hrabrih prvi vitez reda Marije Terezije v tej vojni.

Povratak bavarskega kralja v Monakovo.

MONAKOVO, 28. (Kor.) Bavarski kralj Ludovik je prispel danes semkaj s po- sebnim vlakom iz Palatina.

Neresnične vesti o grozodejstvih nemške armade.

BERLIN, 28. (Kor.) »Wolffov urad« je dobil iz velikega glavnega stana sledeče poročilo:

Nemško armadno vodstvo protestira proti vestem, ki jih razširjajo sovražniki o grozovitostih nemške vojske. Če so strogost in stroge odredbe postale potreb- ne, so bile izzavane samo vsled soudelež- be civilnega prebivalstva, ne izključivši žensk, pri zavratnih napadih na naše čete in vsled zverinskih onečaščenj ranjen- cev. Odgovornost za strogosti, ki jih je odredilo armadno vodstvo, morajo pre- vzeti vlade in oblasti dežel, ki smo jih zasedli, ki so razdelile med državljane o- rožje in jih nahujskale k soudeležbi na vojni. Povsod, kjer se varuje civilno prebivalstvo vsakega sovražnega postopa- nja, so naše čete respektirale prebival- stvo in njihovo premoženje. Nemški vojak ni požigalec in tudi ne ropar. On se vo- skuje samo proti sovražni vojski. Vesti inozemskih listov, da gonijo Nemci pred seboj prebivalstvo okupiranih krajev, je popolna laž, ki jasno kaže, kako globoko so padli povzročitelji teh laži. Vsakdo, kdor pozna kulturni razvoj našega na- roda, bo označil te vesti že vnaprej kot laž. Podpisan: pl. Moltke.

Anglija proti uvozu za Nemčijo preko Nizozemske.

HAAG, 27. (Kor.) Nizozemsko časopisje reproducira uvodni članek londonskega »Timesa«, kjer se najprej hvali nizozem- ska nevtralnost, nato pa izjavlja, da An- glija nikakor ne more dovoliti, da bi Nem- čija dobivala zaloge preko nizozemskih

pristanišč, ko jih preko svojih pristanišč ne more uvažati. Anglija da se ne more ozirati na interese kakega tretjega. Pri- tem pa je pomisliti, v kolikor bi bilo mo- goče, dovoliti uvoz živil na Nizozemsko, da bi bilo oskrbovanje sovražnika po tej poti izključeno.

Ranjenci z južnega bojišča.

DUNAJ, 28. (Kor.) Danes ponoči so pripeljali semkaj 16 ranjencev z južnega bojišča. Tudi z osebnimi vlaki prihajajo ranjenci.

Brzojavna zahvala nadvojvode Fridrika an čestitko princa Lichtensteina.

DUNAJ, 28. (Kor.) Ob priliki naše zma- ge pri Krasniku je deželni maršal princ Lichtenstein čestital vrhovnemu povelj- niku nadvojvodi Frideriku. Ta se je za čestitko takole zahvalil: Vaši Svitlosti in nižjeavstrijskemu deželnemu odboru se najtopleje zahvaljujem za čestitke k zma- gi naših hrabrih čet.

Odhod severoameriškega odposlanstva z Dunaja.

DUNAJ, 28. (Kor.) Odposlanstvo, ki ga so odposlale na Dunaj severoameriške združene države v svrhu, da uvede pri- prave za odpotovanje ameriških dr- žavljanov domov, je bilo tukaj povsod pri- jazno sprejeto. C. kr. ministrstvo za zu- nanje zadeve je odposlanstvu stavilo na razpolago konzula de Pettere v svrhu, da ta izposluje pri različnih v poštev prišli- h oblastih vse mogoče olajšave. Povabilu ministrstva za zunanje zadeve se odpo- slanstvo ni moglo več odzvati, ker je moralo že odpotovati. Z ene strani se tukaj zelo obžaluje, da so nas Amerikan- ci, ki so si za časa svojega tukajšnjega bivanja pridobili veliko simpatij, sedaj za- pustili, z druge strani pa ima ta zadeva to dobro stran, da bodejo isti ob svojem povratku v domovino lahko popravili in pojasnili marsikatero od naših sovražni- kov o nas v ameriški javnosti raztro- šeno neresnično poročilo.

Bolgarska.

SOFIJA, 27. (Kor.) List »Utro« odgo- varja na grožnjo ruskih panslavistov pr- oti Bolgarski, v sledečem izjavljanju: Bol- garska je do preteklega leta živila v ide- ji, da res obstoja kaka slovanska ideja. Danes vemo, da je popolna zmešnjava v pojmu slovanstva. Ali je bilo to slovan- stvo, da se je Rusija preteklo leto zve- zala z Romuni in Grki, da bi uničila Bol- garsko? Ali je ravnala Rusija v imenu slovanstva, ko je nahujskala Srbe in Grke, da naj uničijo bolgarski element? V Av- striji gre Slovanom jako dobro, nasprot- no pa slovanskim Poljakom na Ruskem jako slabo. Bolgari so v prvi vrsti Bol- gari in potem Slovani in hočejo delovati na združenje bolgarskega naroda. Mi smo proti vsakomur, kdor bi nam v tem oziru nasprotoval. Ko je bila preteklo leto Bol- garska raztrgana, se slovanska Rusija za to ni brigala. Mnogi so kazali celo ško- doželjnost. Danes celimo rane, ki nam jih je prizadejala prevelika slavofilija. Odkar smo se temu odpovedali, živimo veliko lažje in smo prepričani, da je pravica na naši strani.

Promet na ogrskih državni železnicih.

BUDIMPEŠTA, 28. (Kor.) Poroča se, da je pričakovati že v prihodnjih dneh, da se na ogrskih državni železnicih toliko osebni kot tovarni promet znatno poži.

Zmožnost italijanskih bank.

RIM, 27. (Kor.) List »l'Italie« piše, da so vse italijanske velike banke izplačale 25 do 35 odstotkov svojih vlog. Nobena znatna evropska banka ni mogla tega storiti.

Bivši finančni minister Böhm-Bawerk umrl.

DUNAJ, 28. (Kor.) Predsednik akade- mijske znanosti, bivši finančni minister Böhm-Bawerk je na letovišču v Kraus- sach-Achenrain umrl.

Soprog predsednika Wilsona umrl.

DUNAJ, 28. (Kor.) »Politische Korres- pondenz« javlja: Ni. Veličanstvo cesar je izrazil predsedniku Wilsonu ob priliki smrti njegove soproge brzojavno svoje sožalje.

Sin zadnjega kneza-izbornika umrl.

BERLIN, 28. (Kor.) Listi poročajo, da je v pretekli noči umrl na gradu Ober- Urff pri Kasselu sin zadnjega hesenskega kneza-izbornika, princ Filip pl. Hanau, ki je svoječasn služil v avstrijski armadi.

Odredba glede nemških vojaških obve- stitev v tujini.

BERLIN, 27. (Kor.) »Lokalanzeiger« pri- občuje cesarsko naredbo z dne 15. avgu- sta, ki zahteva, da se morajo vsi Nemci, ki se nahajajo ali v armadi, ali mornarici ali kakih drugih vojaških službah sovraž- nih držav, nemudoma vrniti v domovino.

Imenovanje glavnega zastopnika ogrskega Rdečega križa.

BUDIMPEŠTA, 28. (Kor.) Vrhovni nad- zornik prostovoljne sanitetne službe, nad- vojvoda Franc Salvator, je v interesu ne- posredne zveze z družbo ogrskega Rde- čega križa in časopisja, imenoval budim- peštanskega urednika dr. Dionizija Ko- vacsa za glavnega zastopnika družbe o- grskega Rdečega križa.

Procesija za zmago našega orožja v Za- grebu.

ZAGREB, 28. (Kor.) Danes se je vršila tu na odredbo zagrebskega nadškofa dr. Antona Bauerja procesija za zmago naše- ga orožja in za skorajšnji konec svetov- ne vojne. Spreved, ki se ga je udeležilo okoli 20.000 oseb, se je pomikal od stolne cerkve do Marijine božje poti. Vsled pri- hoda ljudi z dežele, je množica narasla na 40.000 ljudi. Pod neko lipo na prostem je bil postavljen oltar. Nadškof Bauer je imel propoved, kjer je tolažil množico in jo navduševal. Priporočal je celokupnemu narodu dela krščanskega usmiljenja, kar je v teh dneh strašne evropske vojne tem- bolj potrebno.

Nato se je vršila maša posmrtnica za duše padlih junakov in za uspehe naših čet. Končeno je podelil nadškof množici, ki je bila odkritih glav in je pokleknila, blagoslov.

Grki v srbski Macedoniji.

SOFIJA, 28. (Kor.) »Agence telegraphi- que Bulgare« poroča: Glasom zanesljivih informacij so se pojavili v Bitolju pre- oblečeni regularni grški vojniki. Grška in- vazija v srbsko ozemlje se gotovo ni iz- vršila brez vodnosti grške vlade. Te ve- sti vzbujajo tu veliko razburjenje.

Znižanje diskonta na Švedskem.

STOCKHOLM, 27. (Kor.) Švedska dr- žavna banka je znižala diskont od 6½% na 6%.

Prihod kardinalov v Rim.

RIM, 28. (Kor.) »Tribuna« poroča: Kardi- nalski kolegij je izdal za vstop v apostolske palače malenkostno število vstopnic, med temi tudi take za nekatere časnike. Danes pa so odločili, da se vstopnice, izdane za časnike, tudi za katoliške, preklicajo.

Danes so dospeli v Rim kardinali dr. Bauer, Boume, Gasquet, Roverié de Cabrie- res in Logue; v Ženovo pa kardinali De Cos y Macho, Alamarac y Santos, Gulasola in De Herrera, I. de la Iglesia in palisabonski patriarh Méudes Bello.

Kakor poroča »Tribuna«, se oporoka Pija X. ne objavi, ker ne gre prav za prav za pravo oporoko, temveč samo za nekaj »Aide memoire«, kjer papež daje nasvete gospodarskega značaja.

Guverner konklava.

RIM, 28. (Kor.) »Osservatore Romano« poroča: Včerašnji kolegij je imenoval za guvernerja konklava, kardinala Missia- delija.

Slovesni posmrtni obred za Pija X.

RIM, 28. (Kor.) V sikstinski kapeli se je vršil danes v navzočnosti 44 kardinalov, diplomatičnega zbora, viteзов malteškega reda, rimskih patricijev, prelatoz verskih zavodov in velikega števila povabljenec, prvi slovesni posmrtni obred za Pija X. Veliko mašo je daroval kardinal Vincen- cij Vanutelli. Pevci sikstinske kapele so pod Perosijevim vodstvom peli Perosijev rek- vijem, skomponiran povodom smrti pa- peža Leona XIII.

Pred volitvijo novega papeža.

RIM, 27. (Kor.) »Tribuna« objavlja ze- lo razširjeno vest, glasom katere obsto- jata baje med kardinali dva sporazuma.

1. Naroči naj se enemu izmed ameri- kanskih kardinalov, da poravnava nasprot- stva, ki se pojavljajo med nemškimi in francoskimi člani kolegija.

2. Volitev naj se izvrši per compromis- sum ali per delegationem.

Kardinalska komisija, ki bi ji bila po- verjena delegacija, naj obstoji iz petih kar- dinalov. Njih izvolitev naj bi sveti kole- gij potrdil pri prvem oficijelnem zboro- vanju konklava in sicer per acclamatione. Seje, ki se je vršila danes jutraj, se je udeležilo 48 kardinalov. Določena so bila stanovanja za posamezne banke.

Umikanje Nemcev v vzhodni Prusiji.

Nemško armadno vodstvo je naznanilo svoj sklep, da hoče izprazniti venk del vzhodne Prusije, morda sploh pretežni del te province. Nemško arm. vodstvo prizna- va čisto odkrito, brez vsakega prikriva- nja ali pačenja, da je to potrebno vsled poteka tamkajšnjih dogodkov. Če razmo- trivamo o oficijelnem nemškem poročilu

glede umikanja nemških čet v vzhodni Prusiji, dobimo sledečo sliko: Prvi nemški armadni zbor se je moral pri mestu Wirballen, obmejni postaji na železniški progi Petrograd-Berlin, bojeviti proti velikim ruski premoči. Nemško poročilo o značilnosti te boje kot zmagovite, priznava pa istočasno, da se je moral ta armadni zbor potem umakniti, da se zdrži z zadaj se nahajajočimi nemškimi četami. Daje se nahajajočimi nemškimi četami. Daje se Nemci napadli tudi ruske čete, ki so prodirale proti mestu Gumbinnen. Tu so, kakor pravi brzojavka nemškega glavnega stana Nemci zmagali in vjeli celo 8000 Rusov in zajeli nekaj topov. Na jugu, morda v okolici Goldappa in Marggrabove, Nemci niso imeli tolike sreče. Vrh tega je dobil nemški glavni stan tudi sporočilo, da prodirajo nove ruske čete v smeri od reke Narev proti mazurskim otokom. Nemško poveljstvo je v očigled temu položaju umaknilo svoje čete, ki so prodirale s severa na Rusko-Poljsko.

Če pogledamo na karto, bomo takoj izprevideli, zakaj so se Nemci morali odločiti za ta korak. Vzhodna Prusija se razprostira kakor jezic v rusko ozemlje. Armadi, ki prodira z Rusko-Poljskega proti zapadu vzhodne Prusije, ali pa oni armadi, ki vpadе v to nemško provinco, nikakor ne bi bilo težavno, na vzhodni meji vzhodne Prusije bojišče se nemške čete, odrezati popolnoma nemške države in jim preprečiti vsako medsebojno zvezo. Da se prepreči ta nesreča, se je morala v vzhodni Prusiji se nahajajoča nemška armada umakniti in sicer tako, da je vsako obkoljevanje izključeno. To pa pomeni seveda popolno izpraznitev pretežnega vzhodnega dela vzhodne Prusije. Ta v strateških ozirokih utemeljeni korak, ima nekako zgodovinsko podlago v postopanju Friderika Velikega tekem 7 letne vojne, ko je bila vzhodna Prusija kratkoma prepuščena ruskemu vpadu. Ofenzivne operacije nemške armade proti Rusiji so najbolj primerne iz zapadne Prusije, Poznanja in ruske Šlezije.

Umaknitev nemških čet iz dela vzhodne Prusije, ali pa morda sploh iz vse province, se seveda nikakor ne more smatrati kot posledica slabosti, pač pa je bilo potrebno to predvsem iz strateških ozirov. Za odločitev na vzhodu je vzhodna Prusija nekako postranski bojišče, vsaj tako dolgo, dokler manjkajo pogoji, ki bi omogočili sigurno nemško ofenzivo proti ruskim četam na tem ozemlju. Nemško poročilo, ki smo je priobčili pred par dnevi, kakor znano, zavrača ruske vesti, kakor da bi bili v bojih z ruskimi četami premagani štirje nemški armadni zbori, pač pa priznava, da so se nemške čete na vsej fronti v vzhodni Prusiji umaknile in to iz strateških ozirov.

Pod črno-rumeno zastavo.

Šliše iz črnorumskega življenja.

Piše: —r.

IV.

Naš poveljnik.

Pisal sem že o poveljniku našega bataljona, ko sem poročal o cesarski slavnosti. Že tamkaj sem omenil, da je naš podpolkovnik mož, ki zasluži splošno spoštovanje in da ravna s svojim moštvom, kakor bi bil oče vse te velike naše družine. Rekel sem tudi že, da se imam posebno jaz prav njemu zahvaliti za marsikatero olajšavo. Da ga natančneje orisem, naj podam tu nekoliko značilnih dogodbe, ki kažejo našega podpolkovnika kot moža, ki v polni meri vrši sam svojo dolžnost, ki prav tako zahteva od vsakogar, da stori, kar je treba, ki pa nikakor ne pozna nikakega pretravanja, ali kakega mučenja, temveč dosega z dobroto vse, kar bi kdo drug nikdar ne dosegal z osornostjo in odurnostjo.

Kot bataljonski kolezar sem moral vedeti za stanovanja častnikov, ki so nameščeni pri bataljonu. Prvi je bil seveda naš podpolkovnik. Da bi ne povpraševal predolgo, sem se obrnil naravnost nanj.

— Kaj, moje ime in stanovanje hočete vedeti. Dobro! Dajte sem beležnico, da vam napišem!

In napisal mi je v mojo beležnico s krepko, pokončno pisavo sledeče:

— Franz Perner, Obstl.,

— Pisal sem še njegovo stanovanje. Stanoval je v Trstu v hotelu Central. Obedeloval je večerjal je pri Volpicu, in je zahajal v kavarno Orientale na Velikem trgu, kamor sem mu šel parkrat javit službene vesti. Podpolkovnik se je v oblačevanju z me-

noj že takoj od početka držal dvojnega načina. Če mi ukazuje službeno, je to kratak, odločen ukaz:

— Kolesar, peljite se v ročalsko vojašnico, in javite to in to! Ste razumeli?

— Da, gospod podpolkovnik.

Tako službeno. Vse drugače pa neslužbeno:

— No, gospod urednik, kaj pa je danes novega? Imate kakše novice z bojišča? — Tako me je skoraj rečno vsak dan vprašal dopoldne in popoldne, ko sem prišel v bataljonsko pisarno, in potem sva začela razpravljati o najnovejših vesteh. Večkrat se je dogodilo, da nam je začel na mizi skicirati po poročilih korespondenčnega urada, ki sem mu jih prinesel »še tople«, položaj na bojišču, kar mu je kot častniku generalnega štaba šlo izpod rok, kakor bi stresal iz rokava.

Nekoga dne sem prinesel popoldne v pisarno ono poročilo korespondenčnega urada o govoru ruskega carja Nikolaja, ki je bilo najprej zaplenjeno, a je bila pozneje zaplenba razveljavljena. Prepričan sem bil, da ne storim nikakega greha, če pokazem ono poročilo podpolkovniku. Pokazal sem mu ga in pripomnil, da je najbrže zaplenjeno zaradi onega pasusa, kjer govori o napredujočem združevanju Slovanov pod vodstvom Rusije. To je dalo podpolkovniku povod, da mi je stavil sledeče kočljivo vprašanje:

— Avstrija ni napovedala vojne srbskemu in ruskemu narodu, ali celo morda kot slovenskemu narodu. Saj vendar tisoči in tisoči sinov srbskega naroda nosijo častno suknjo, ki jo jim je dal naš vladar in prelivajo svojo kri za našo staroslavno monarhijo in njenega vladarja. Ne gre torej za boj avstro-ogrsko monarhije proti slovenskim narodoma ruskemu in srbskemu, temveč za boj proti ruski in srbski državi. Tu pa gotovo zopet ni niti enega poštenega avstro-ogrškega Slovana, ki bi simpatiziral z državami, ki se bojujejo proti naši!

— Da, prav imate! Tako je! — mi je odgovoril podpolkovnik in me potapljal z roko po rami.

Ob neki drugi priliki me je vprašal o narodnostnih razmerah v Trstu. Pojasnjeval sem mu naš težki boj za obstanek in razvoj naše narodne stvari v Trstu in mož je v polni meri pojmoval.

Vprašal sem ga, ali morda zna slovenski, ker je služil doslej pri polku kranjskih Janezov, pa mi je odgovoril:

— Ne, ne znam. Prav dobro pa zna slovenski moja soproga, ki je Ljubljanka. Morda jo poznate, ker ste tako napol Ljubljancin. Brate Tönniese gotovo poznate; njihova sestra je.

Vzel je nato iz žepa listnico in mi pokazal sliko soproge in otrok. Kolikor se spominjam iz prejšnjih let, se mi dozdeva, da sem na videz poznal milostivo gospo podpolkovnico, ko je bila še neporočena.

— Bodite tako priazen, gospod urednik, — mi je rekel nekoga dne podpolkovnik, — in napravite mi uslugo. Danes pride moja soproga iz Celovca v Trst. Napravite skok v ulico Tor San Piero k mojemu svaku in najavite tamkaj, da pride z vlakom do Opčin in potem s tramvajem v Trst.

Samoobsebi umevno sem storil nemudoma, kar me je naprosil.

Ko smo že bili v Fazi in sem napisal ono poročilo o cesarski slavnosti, mi je dejal nekoga dne podpolkovnik:

— Napravil ste dobro. Soproga mi je pisala, da so otroci kar vriskali samega veselja, da je papa v — časopisu.

Dobro teden dni sem že voziral s kolesom po Trstu kot bataljonski kolezar »brez šarže«. Podpolkovnik je šel pogledat v otroški vrtec v Manzonijski ulici, kjer je ena naših stotnij imela svojo kuhinjo. Šel sem z njim in ko sva se vračala, sem rekel tako-le v šali:

— Življenju, ker nisem hotel staviti dame svojega srca v krivo luč.

4.

Tako sem mislil tedaj in bil sem v dobri veri — prisezam!

Temu požaru so sledila tri leta.

Prizori ljubosumnosti od moje strani so bili vedno redkeji, z nje strani pa vedno pogostejši in poslušati sem moral očitanja za vsako malenkost.

Po teh letih in nekoliko mesecih sem začel razumevati, da menje mojih prijateljev ni bilo ne krivično, ne navadno. Ali zakaj nisem že poprej razumel te neoporečne moralitete?

Kako s m mogel smehljaje stiskati roko varanemu soprogu?

Gotovo je ta brenčastni čin vlival nevoljo v moje srce! Gotovo je ljubezen škodljivo vplivala na mojo vest in je zavela, da sem žrtvoval svoja načela... Mora biti to velika stvar, ki nas sila, da zatajujemo celo najsvetejša načela, da celo — čast!

In pri vsem je tirala ona nevhvaležnost tako daleč, da me je obsipala z očitaji! O te ženske!... sem vskliknil ter se zgražal na taki sebičnosti.

— Gospod podpolkovnik, sedaj, po tolikem času, bi bil pač že skoraj čas, da bi nekoliko avanziral.

— Bomo videli, — je dejal. — Že napravimo.

Par dni pozneje sem ga spomnil tega »že napravimo«, in rekel mi je:

— Pa si dajte našiti par zvezd.

— Koliko pa, gospod podpolkovnik?

— No, dve!

In tako sam postati »kapral«. — »Če pojde tako dalje,« mi je dejal dr. Gregorin, ko me je zagledal v mojem novem dostojanstvu. »Boste general, se preden bo vojna končana.« Stotnik Fischer pa mi je rekel: »Saj avanzirate, kakor kak nadvojvoda.«

— Menja ja, gospod stotnik, — sem dejal. — Kakor kdo more in za pošteno delo pošteno plačilo! (Pride še.)

Obramba in napadna sredstva bojnih ladij.

Zanimiva knjiga pl. Blocha, naslovljena »Vojna bodočnosti« jasno razlaga moderne vojne uredbе in priprave ter njih razvoj. Pod naslovom, ki smo ga stavili za napis temu članka, piše avtor o oboroženju vojnih ladij:

Kakor je dosegel iznajdljivi človeški duh veličanske uspehe v izgotavljanju orožja za vojno na suhem, ravno tako vzbujajo največje naše občudovanje podobni uspehi na polju pomorskih bitek. — V letu 1854. se je najprej poskusilo, obvarovati ladje proti sovražnikovi napadom z oklopi; te »plavajoče baterije« so se izkazale kot imenitno obrambno sredstvo; bile pa so neokretne in se je težko z njimi manevriralo. Kmalu se je temu opomoglo: ako bi se poskušilo — so si mislili poklicani čimtelci — izdelovati ladje z železnimi oklopi, s katerimi bi bilo vkljub temu mogoče manevrirati, tedaj bodo te oklopnice nepremagljive. Hitro je bil poskus napravljen in že l. 1860. je bila spuščena prva francoska oklopna »Gloria«. To je bila lesena fregata, koje telo je bilo od morske gladine do palubja obdano od železne stene; ta stena je bila ob gladini debela 120, dalje zgoraj 110 mm, kar je zadostovalo, da je bila ladja branjena proti 680 kaliberskim topom. Angličani pa so koj na to zgradili popolnoma železno ladjo. Ta ladja se je obnesla v ameriški vojni in od tedaj se gradijo železne ladje v vseh državah.

Domače vesti.

Nevarnost kužnih bolezni za časa vojne. Deželni sanitetni inšpektor na Češkem, vladni svetnik dr. Kulhavy, je podal v razgovoru z nekimi časniki nastopne izjave:

V najbližjih krajih, kjer se odigrava vojna, so se sicer v zadnjih časih pojavile infekcijske bolezni, toda le sporadično. Nevarnost grozi le od tistih sovražnih čet, ki so bile ob mobilizaciji poklicane iz najoddaljenih krajev, o katerih nimamo posebnih v zadnjih časih nikakih zanesljivih poročil. Tu pa nam prihaja v prilog počasna mobilizacija teh držav, tako, da so inficirani vojaki bržkone že na potu oboleli. In gotovo bo poveljstvom teh armad leželo na tem, da se te bolezni ne zane-sejo med njih lastne čete, s čemer bi bila zmanjšana njihova delovalna sila. Vzlic temu pa vendar ni izključena možnost, da se bolezni zanesajo tudi k nam. Tu mislim posebno na vjetnike, ker so našim četam prek in prek cepljene koze in je naša sanitetna služba v vojski izborna organizirana. Pri tem pa je važno, da vjetniki, predno prihajajo k nam, absolvirajo dobro inkubacije. Vzlic temu se pripravljajo intenzivne odredbe v preprečje širjenja infekcijskih bolezni. Te priprave se sicer otežujejo s tem, da je znatno število zdravnikov odšlo v vojno službo. Bojazni pred širjenjem epidemskih bolezni — tudi če bi se zanesle k nam — niso tako velike, ker so se od leta 1866, ko je razsajala pri nas kolera, ki je zahtevala mnogo žrtve, razmere zboljšale nam v prilog. Pred vsem je rastla inteligencija in ni ga boljšega sredstva proti infekcijskim boleznim, nego visoka stopnja civilizacije. Razum tega se je izboljšal naše sanitetstvo, tako, da je širjenje kolere v Pragi izključeno. Edino glede severne Češke ima dr. Kulhavy bojazni, ker tam še ni prodrla cepilne koz in kjer bi lahko nastala epidemija koz. Dr. Kulhavy pozivlja občinstvo, naj ima trdno zaupanje v sanitetne organe in če stori vsakdo v

5.

Ostal sem pod vtisom tega opravičenega zgražanja. Med tem je bilo za moj tenkočutnost vedno mučenje, da sem svojega prijatelja varal v njega najdražjih čustvih.

Nekoga večera sem bil šel v gledališče Carcano. Mlada simpatična pevka je debutirala. Naslednjega večera je bilo gledališče Carcano zaprto. Dirigent orkestra se mi je ponudil, da me predstavi umetnici. Bil sem tako žalosten, da si res nisem želel novih znanstev, ali svojemu staremu prijatelju na ljubo sem bil šel z njim k primadoni gledališča Carcano, v hotel Milano. Nasla sva pri njej mojega prijatelja, žurnalista Giorgio Albani. Stari glasbeni vodja, ki me je uvel, se je ob 9. uri umaknil. Jaz, mlad mož, se nisem smel tako hitro posloviti; to bi bila neuljudnost neprav dami in bi se zdelo, da mi je njena družba dolgočasna.

Mej tem, ko sem — vedno v skrbi za blaginjo svojega starega prijatelja — tega spremljal do stopnic, je rekla umetnica Jurju: »Ali oni gospod, ki se ni poslovil in tudi ni vzel svojega klobuka, ne gre proč?«

»Zakaj? Ali vam ne ugaja?«

»Precej; ima čuden način, da človeka trdno fiksira, kakor bi ga hotel prebosti; to me spravlja v zadrego.« (Pride še.)

tem pogledu svojo dolžnost, potem je izključeno, da bi se bile tudi za časa vojne širile infekcijske bolezni.

Aretiran po štirinajstih dneh. Dne 13. t. m. smo poročali, da je neki neznan človek v prodajalni obupal Attilja Zancana v ulici Sv. Božjane ukradel par čevljev. Sel je namreč v prodajalno in rekel, da bi rad kupil par čevljev. Dali so mu več parov, naj pomeji, kateri so mu prav. Oni človek je res nekaj časa izbral in pomerjal čevlje, ko je pa našel par čevljev, ki so mu bili prav in vtič, jo je naglo popihlal, ne da bi bil niti voščil lahko noč. Čevlji, ki jih je na ta način odnesel, so bili vredni 14 K. Predvčerajšnjim so pa tega pitčika, ki je 27 letni Friderik Kratschnik, doma iz Busevic pri Variavi, našli in ga aretirali.

Radi sleparije. Vsi odavci nekoga Tenzeja, je bil večer aretiran 48 letni mešetar Anton Guist, ki je doma iz Pule in je stanoval tu v ulici del Boschetto št. 19. Pred par meseci je namreč Tenze posodil Guistu 400 K, katero svoto se je bil Guist obvezal vračevati v mesečnih obrokih po 12 K. Obenem je dal Guist Tenzeju za to svoto menico, na kateri je bila poleg njega podpisana tudi njegova priležnica Zoe Panajotijeva, ter v zastavo vložno knjižico hranilnice v Vidmu, na katero je bilo vložnih 2500 K. Knjižica je bila depozitirana pri tukajšnji »Tržaško-istrski banki« (Triestino-Istriana). Guistu se je posrečilo, da je potom tretje osebe dvignil knjižico iz te banke, vsled česar ga je Tenze ovdal in ga dal aretirati.

Umrli so. Prijavljeni dne 28. t. m. na mestnem fizikatu: Novosel Marcel, 3 mesece, ul. delle Scuole israelitiche št. 4; Finatzer Ivan Krstnik, 72 let, ul. della Cassa di Risparmio št. 4; Kušič Zorko, 4 mesece. Skedenj št. 385; Ček Fran, 11 dni, Carbola zgoraj št. 8; Klinar Jelena, 16 dni, ul. T. Vecellio št. 2. — V mestni bolnišnici dne 25. t. m.: Taučer Uršula, 31 let; Klinc Iv. 2 leti.

Vesti iz Goriške.

Razglas o sprejemu gojenk v jubilejno gospodinjstvo šole zavoda »Elizabetiške« v Tomaju. V začetku meseca novembra se otvori sedmi tečaj jubilejne gospodinske šole.

Prošnje za sprejem je predložiti do 1. oktobra t. l. na vodstvo jubilejne gospodinske šole v Tomaju, kjer se dobe vsa podrobna pojasnila.

Z gospodinjstvo šole je v zvezi mal internat in trirazredna dekliska šola za manjše gojenke od 6.—14. leta. Za te se začne pouk že 1. septembra.

Zavod je na prijaznem griču z lepo okolico, krasnim razgledom, kateremu se čudi vsak novodošlec, in z zdravim zrakom, zato je zavod res vreden priporočila. Vodstvo preskrbi gojenkam vse, kar more pospešiti njihov telesni in duševni razvoj. Razne prireditve šaljivega in nabožnega značaja, sprehodi in izleti v bližnjo in daljno okolico imajo namen nedolžne zabave in potrebnega pouka.

Starši, dajte priložnost Vašim hčerkam, da se izobrazijo v gospodinjstvu na vzorni gospodinski šoli v Tomaju na Krasu. To je pač najlepša dota, ki jo morete podariti Vašim hčerkam, ki Vam bodo za to dobroto vedno hvaležne.

Vesti iz Istre.

Za posredovanje dela v Istri. Deželni odbor istrski razglasa: Vsi odloka c. kr. namestništva z naredbo od 14. t. m. je deželni odbor istrski organiziral deželni urad za evidenco in posredovanje dela za časa vojne stanja, toliko z ozirom na poljedelstvo, kolikor v interesu obratov in industrijalnih delavcev.

Sodelovanjem deželnega kulturnega sveta in deželnega poljedelskega zavoda se stavlja ta urad na razpolago: a) do bo sprejemal od okrajnih uradov (ki se imajo ustanoviti pri vsakem okrajnem glavarstvu) obvestila o pomanjkanju ali preobilici delavnih moči na dotičnem teritoriju; b) da bo uvažal na podlagi teh obvestil

Sprejmejo se takoj izurjeni

sedlarji in jermenarji

za konfekcijsko delo c. kr. armade proti dobremu plačilu. Onih, ki se sedaj že nahajajo v sličnih delavnicah, ne morem sprejeti.

KARL POLLAK

tvornica usnja in dobavitelj c. kr. armade, Ljubljana.

Ugodna prilika!

Ugodna prilika!

Vse v trgovini s pohištvom

PEŽER JERAJ, ulica Caserma šte. 4

nahajajoče se

pohištvo, divani in dr.

prodaja se po

neverjetno nizkih cenah.

Nihče naj ne zamudi te izvanredno UGODNE PRILIKE!

